

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Стојановић, Славица, Јелена	ТЕХНОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ ЛЕСКОВАЦ
Датум и место рођења	15. 11. 1985., Врање	

Основне студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Технолошки факултет
Студијски програм	Прехрамбено инжењерство
Звање	Дипломирани инжењер прехрамбене технологије
Година уписа	2004.
Година завршетка	2009.
Просечна оцена	8,12
Наслов завршног рада	Садржај и састав липида корена целера, роткве и пашканата

Примљ.	18	10	2017	
Орган.	Б			НОСТ
Институција				
	04	635/1	-	-

Магистарске студије

Универзитет	
Факултет	
Студијски програм	
Звање	
Година уписа	
Година завршетка	
Просечна оцена	
Научна област	
Наслов завршног рада	

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Технолошки факултет
Студијски програм	Технолошко инжењерство
Година уписа	2011.
Остварен број ЕСПБ бодова	180
Просечна оцена	10,00

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	Утицај замеса и термичке обраде на антиоксидативну активност пшеничног брашна са додатком брашна печурке <i>Boletus edulis</i>
Име и презиме ментора, звање	Нада Николић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	НСВ број 8/20-01-008/14-006, од 13.10.2014. године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	136
Број поглавља	6
Број слика (шема, графикона)	76
Број табела	46
Број прилога	1

1.	<p>Nada Nikolić, Jelena Stojanović, Jelena Mitravić, Miodrag Lazić, Ivana Karabegović, Gordana Stojanović, THE ANTIOXIDANT ACTIVITY AND THE COMPOSITION OF FREE AND BOUND PHENOLIC ACIDS IN DOUGH OF WHEAT FLOUR ENRICHED BY <i>Boletus edulis</i> AFTER MIXING AND THERMAL PROCESSING, <i>International Journal of Food Science and Technology</i>, 51 (9) (2016) 2019–2025, (Food Science and Technology, 60/124, IF=1,504, za 2015.) DOI: 10.1111/IJFS.13172</p> <p>Испитан је садржај и састав слободних и везаних фенолних киселина теста од мешавине пшеничног и брашна вргања (70:30 м/м) након замеса и термичке обраде. Резултати су показали да се након замеса теста садржај слободних полифенола повећава за око 70%. Термичка обрада доводи до смањења овог садржаја на 1764 µg/g, али тај садржај је још увек већи од садржаја у мешавини брашна. Стабилност појединих фенолних киселина зависи да ли се оне налазе у слободном или везаном облику, а резултати показују да је након термичке обраде 87% укупног садржаја фенолних киселина задржано.</p>	M22
2.	<p>J. Stojanović, M. Lazić, G. Stojanović, N. Nikolić, COMPOSITION AND RADICAL SCAVENGING OF PHENOLIC COMPOUNDS IN WHEAT-CHICKPEA DOUGH, <i>International Journal of Food Properties</i>, 17 (2014), 1861-1871. (Food Science and Technology, 75/112, IF=0,915, za 2014).</p> <p>У раду је испитан садржај, састав и капацитет неутралисања ДППХ радикала фенолних једињења екстрахованих из смеше пшеничног и брашна леблебије (60:40 м/м) и теста добијеног од ове мешавине, као и стабилност појединих фенолних једињења након замеса теста. Резултати су поређени са резултатима добијеним за пшенично брашно и показали су да додаток брашна леблебије повећава капацитет неутралисања ДППХ радикала. Фенолна једињења као што су кверцетин-, генкванин- и апигенин-гликозиди били су стабилни током замеса јер је њихов садржај после замеса био исти као у мешавини брашна.</p>	M23
3.	<p>N. Nikolić, Z. Todorović, J. Stojanović, D. Veličković, M. Lazić, THE FATTY ACIDS AND ACYLGLYCEROLS IN CHICKPEA AND LENTIL FLOUR, <i>AgroFOOD industry Hi-tech</i>, 24 (1) (2013) 66-68 (Food Science and Technology, 117/128, IF=0,225 za 2011).</p> <p>Презентовани су и поређени резултати испитивања састава масних киселина и ацилглицерола брашна леблебије и леће. Брашно леблебије и леће имај сличан састав масних киселина и садрже олеинску, линолну и палмитинску киселину као главне. Разлика је у томе што брашно леблебије садржи палмитолеинску киселину која није присутна у брашну леће, док брашно леће садржи миристинску, хењикозилинску и еикозатетраеноинску киселину које нису детектоване у брашну леблебије. Однос садржаја укупних незасићених и садржаја укупних засићених масних киселина у оба брашна био је око пет. Од ацилглицерола, садржај триацилглицерола у оба брашна био је највећи, а садржај моноацилглицерола најмањи.</p>	M23
4.	<p>N. Nikolić, J. Stojanović, G. Stojanović, J. Mastilović, I. Karabegović, G. Petrović, M. Lazić, THE EFFECT OF SOME PROTEIN RICH FLOURS ON FARINOGRAPH PROPERTIES OF THE WHEAT FLOUR, <i>Advanced Technologies</i>, 1 (2) (2013) 20-25.</p> <p>Испитана су фаринографска својства мешавина пшеничног и брашна соје и печурке вргања са уделом од 5, 10, 15 и 20%. Резултати су показали да мешавине имају већу моћ упијања воде и да су протеини соје и вргања одговорни за апсорпцију воде. Додатак оба брашна продужује време развоја и стабилности теста. Статистичка анализа је показала да брашно соје има веће сличности са пшеничним и да је погодније од брашна вргања за замену дела пшеничног брашна. Препоручују се удели од 5 до 15% сојиног, односно 5 до 10% брашна вргања за добијање мешавина са фаринографским својствима сличним пшеничном брашну.</p>	M52
5.	<p>J. Stojanović, N. Nikolić, M. Lazić, I. Karabegović, G. Stojanović, DPPH RADICAL SCAVENGING CAPACITY AND REDUCING POWER OF FREE AND BOUND PHENOLICS FROM WHEAT AND PORCINO (<i>Boletus edulis</i>) FLOUR, <i>Advanced Technologies</i>, 2 (3) (2014) 52-57.</p> <p>У раду је испитана и поређена антиоксидативна активност слободних и везаних полифенола пшеничног и брашна печурке вргања. Код теста IC_{50} вредност неутралисања ДППХ радикала за слободне и везане феноле пшеничног брашна била је 2,48 односно 0,23 mg/ml, док је та вредност код брашна вргања била 0,22 и 0,06 mg/ml. Код испитивања редукционе снаге IC_{50} вредност за слободне и везане феноле пшеничног брашна била је 5,12 односно 0,21 mg/ml, а за брашно вргања, 0,87 и 0,28 mg/ml. Резултати указују да додаток брашна вргања пшеничном брашну може повећати антиоксидативни потенцијал мешавине брашна, а тиме и финалних прехранбенох производа који би се добили од ње.</p>	M52
6.	<p>N. Nikolić, J. Stojanović, J. Mastilović, M. Lazić, I. Karabegović, G. Stojanović, RHEOLOGY PROPERTIES, ACYLGLYCEROLS AND FATTY ACIDS COMPOSITION OF WHEAT FLOUR SUPPLEMENTED WITH <i>Boletus edulis</i> FLOUR, <i>Advanced Technologies</i>, 42 (2) (2015) 79-85.</p> <p>Презентовани су резултати испитивања реолошких својстава и састава масних киселина и ацилглицерола пшеничног брашна са различитим уделима брашна вргања. Додатак брашна вргања повећава моћ упијања воде (за око 8%) и максимални вискозитет суспензије, продужује време стабилности, а смањује енергију теста. Садржај слободних масних киселина, моно- и ди-ацилглицерола и укупних незасићених масних киселина се повећава, а садржај триацилглицерола и укупних засићених масних киселина се смањује са повећањем удела брашна вргања у мешавинама. У циљу побољшања пшеничног брашна компонентама липида вргања и добијања теста са задовољавајућим реолошким својствима, препоручен је удео брашна вргања од 10%.</p>	M52

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација Јелене С. Стојановић структурно садржи све делове прописане Статутом Технолошког факултета и Универзитета у Нишу и у складу је са Законом о високом образовању. У дисертацији је анализирана актуелна и стручна проблематика, тема је систематично обрађена и успешно је реализована у складу са постављеним циљевима коришћењем одговарајућих метода које су детаљно описане. Написана је добрим научним речником, текст је логично распоређен, разумљив и читак, а део резултата објављен је у часописима међународног и националног значаја и саопштен на скуповима међународног и националног значаја. у пелини или изволу.

ДА

НЕ

Кандидат као првопотписани аутор има рад објављен у часопису који издаје Факултет Универзитета у Нишу и рад објављен у часопису са импакт фактором са SCI листе. Комисија закључује да су испуњени услови за одбрану дисертације предвиђени Статутом Технолошког факултета и Универзитета у Нишу и у складу за Законом о високом образовању.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

У Општем делу је дат хемијски састав, употреба и ботаничка класификација пшенице и вргања, преглед литературе у вези садржаја полифенола у вргању и пшеници, њиховој антиоксидативној активности као и преглед литературе у вези садржаја липида. Посебан литературни осврт односи се на садржај везаних полифенола, у циљу сагледавања укупног садржаја полифенола и удела слободних и везаних полифенола на укупну антиоксидативну активност. У овом делу посебно су обрађени процеси током замеса и термичка обрада теста, и презентовани резултати досадашњих испитивања утицаја ових процеса на садржај и антиоксидативну активност полифенолних једињења, садржај и састав појединих фенолних киселина, минералних материја, липида и протеина.

У Експерименталном делу су описани коришћени узорци, начин добијања брашна од свеже печурке вргања, методе одређивања садржаја танина, полифенола и флавоноида, објашњени поступци испитивања реологије теста са различитим уделима брашна вргања и методе екстракције слободних и везаних полифенола. Описана је GC метода за одређивање садржаја и састава масних киселина липида, HPLC метода за одређивање садржаја и састава ацилглицерола липида и састава појединих фенолних киселина у екстрактима полифенола. Детаљно је дата рецептура припреме и методе карактеризације финалног производа од мешавине пшеничног и брашна вргања. Описане су методе статистичке обраде добијених резултата одређивања корелационих коефицијената и дендрограма.

Резултати и дискусија садрже табеларни и графички приказ добијених резултата. Резултати хемијског састава и садржаја главних минерала, олигоелемената и липида приказани су у табелама, а резултати испитивања реологије теста одговарајућим фаринограмима, естензиограмима и амилограмима. Резултати испитивања антиоксидативне активности, представљени су сликама на основу којих су одређене IC₅₀ вредности, резултати испитивања састава масних киселина и ацилглицерола липида и састава појединих фенолних киселина, приказани су одговарајућим табелама и хроматограмима у Прилогу. Посебан део чине резултати испитивања утицаја замеса и термичке обраде на садржај појединих компоненти хемијског састава, садржај слободних и везаних полифенола и њихову антиоксидативну активност и резултати карактеризације добијеног финалног производа. Приказан је изглед добијеног финалног производа од мешавине пшеничног и брашна вргања, а добијени резултати поређени су са резултатима добијеним за производ добијен само од пшеничног брашна и доступним литературним подацима.

У Закључку је сумирано да додатак брашна вргања пшеничном брашну:

- повећава садржај протеина, липида, пепела, целулозе, танина, слободних масних киселина, моноацилглицерола и укупних незасићених масних киселина, а смањује садржај угљених хидрата, глутена, ди- и три-ацилглицерола и садржај укупних засићених масних киселина,
- повећава садржај Mg, Na, K, и Fe,
- повећава садржај укупних полифенола, а екстракти слободних и везаних фенола брашна вргања имају знатно већу антиоксидативну активност од одговарајућих екстраката пшеничног брашна,
- након замеса теста и термичке обраде, повећава садржај слободних полифенола, а да након термичке обраде садржај укупних детектованих фенолних киселина већим делом остаје неразграђен (око 87%),
- даје финални производ добијен по описаној рецептури има већи садржај укупних полифенола, бољу антиоксидативну активност, мањи губитак масе током термичке обраде и већу запремину у односу на производ добијен само од пшеничног брашна.

На основу добијених резултата за добијање прехранбених производа препоручена је мешавина са уделом брашна вргања од 10-15%.

Посебан део дисертације чини **Прилог** у коме се налазе калибрационе праве, графици за одређивање IC₅₀ вредности, GC хроматограми липида и HPLC хроматограми слободних и везаних полифенола испитиваних узорака.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Предмет ове дисертације била је карактеризација брашна вргања одређивањем хемијског састава брашна вргања са еко-подручја Пискупово, Лесковац, са посебним освртом на састав ацилглицерола, масних и фенолних киселина киселина, као и испитивање садржаја слободних и везаних полифенолних једињења и њихове антиоксидативне активности. У оквиру предложене дисертација планирани циљеви били су:

- испитивање реолошких својстава теста добијеног од мешавина пшеничног и различитог процентуалног удела брашна вргања,
- изоловање и испитивање састава ацилглицерола и масних киселина мешавине пшеничног и оптималниг удела брашна вргања,
- одређивање садржаја слободних и везаних полифенола мешавине пшеничног и оптималниг удела брашна вргања,
- испитивање антиоксидативне активности мешавине пшеничног и оптималниг удела брашна вргања,
- испитивање утицаја замеса и печења теста на антиоксидативну активност и садржај неких фенолних киселина,

- корелација хемијских, антиоксидативних и реолошких својстава теста од мешавине пшеничног и брашна вргања након замеса и печења,

- доношење закључка о оптималном уделу брашна од вргања и процена могућности коришћења брашна од вргања у прехранбеној индустрији.

На основу праћења израде експерименталног рада, прочитаног текста докторске дисертације и објављених радова, Комисија закључује да је кандидат успешно остварио све постављене циљеве докторске дисертације.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Резултати истраживања добијени у овој докторској дисертацији представљају оригинални научни допринос карактеризацији брашна вргања и испитивању реолошких својстава теста добијеног од мешавина пшеничног и различитог процентуалног удела брашна вргања. Посебно су значајни резултати одређивања садржаја везаних полифенола и њиховог састава, као и утицаја обраде теста (замеса и термичке обраде) на садржај и састав ацилглицерола, масних киселина, садржај слободних и везаних полифенола и њихове антиоксидативне активности. Утицај обраде теста на садржај појединих фенолних киселина (хлорогене, галне, протокатехинске, кафеинске, ферулинске и генистинске) посебно је обрађен и добијени резултати објављени у истакнутом међународном часопису (M22). Урађена је и карактеризација производа добијеног од мешавине пшеничног и брашна вргања одређивањем губитка масе током термичке обраде, држањем теста током замеса и термичке обраде и његове запремине. У дисертацији су презентовани резултати статистичке обраде података одређивањем одговарајућих корелационих коефицијената и дендрограма који су били потпора донешењу јасних закључака, нарочито о оптималном уделу брашна вргања у мешавини са пшеничним брашном. Резултати дисертације могу дати допринос развоју нових прехранбених производа у циљу производње функционалне хране биљног порекла.

Оцена самосталности научног рада кандидата

Јелена С. Стојановић је показала велику самосталност у разради теме докторске дисертације, обради, тумачењу и поређењу резултата са подацима доступним у литератури, као и извођењу закључака на основу добијених експерименталних и резултата статистичке обраде података. Експериментални део дисертације је већим делом резултат самосталног рада кандидаткиње.

ЗАКЉУЧАК

На основу изнетих чињеница, Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације предлаже Наставно-научном већу Технолошког факултета у Лесковцу да предложи Научно-стручном већу за техничко-технолошке науке Универзитета у Нишу да усвоји извештај и одобри одбрану докторске дисертације кандидата Јелене С. Стојановић, под називом „Утицај замеса и термичке обраде на антиоксидативну активност пшеничног брашна са додатком брашна печурке *Boletus edulis*“.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовању Комисије

8/20-01-002/17-017

Датум именовања Комисије

3. 4. 2017.

Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	Миодраг Лазић , редовни професор Технолошко инжењерство, Прехрамбене технологије и биотехнологија Технолошки факултет у Лесковцу, Универзитет у Нишу	председник
2.	Нада Николић , редовни професор Технолошко инжењерство, Прехрамбене технологије и биотехнологија Технолошки факултет у Лесковцу, Универзитет у Нишу	ментор, члан
3.	Гордана Стојановић , редовни професор Хемија, Органска хемија и биохемија Природно математички факултет, Одсек за хемију, Ниш Универзитет у Нишу	члан
4.	Јасна Мاستиловић , научни саветник Биотехничке науке, Прехрамбено инжењерство (научна дисциплина: Технологија биљних производа, Квалитет и безбедност хране биљног порекла Научни институт за прехранбе технологије, Нови Сад, Универзитет у Новом Саду	члан
5.	Ивана Карабеговић , доцент Технолошко инжењерство, Прехрамбене технологије и биотехнологија Технолошки факултет у Лесковцу, Универзитет у Нишу	члан